

mgr inż. Radosław Gawryś

Zmiany struktury fitocenozy lasów łągowych w dolinach rzecznych zasiedlonych przez bobry (*Castor fiber* L.)

Streszczenie

Łęg jesionowo-olszowy *Fraxino-Alnetum* W. Mat. 1952 jest najczęściej występującym zespołem łągowym na terenie kraju, jak też w Puszczy Białowieskiej. W ostatnich dziesięcioleciach obserwuje się zmiany zachodzące w składzie gatunkowym tego zespołu w kierunku grądu, szczególnie w przekształconych antropogenicznie dolinach rzek. Jednakże od kilkunastu lat na terenie całego kraju notowany jest gwałtowny wzrost populacji bobra oraz silny wpływ tego gatunku na fitocenozy występujące przy skolonizowanych ciekach. Brak długookresowych badań nad dynamiką lasów łągowych będących pod presją bobra stał się przesłanką do podjęcia tego problemu w niniejszej pracy.

Celem pracy było określenie wpływu występowania bobrów na kierunek i tempo obserwowanych zmian w strukturze zespołu łągu jesionowo-olszowego.

Obserwacje prowadzono na terenie Puszczy Białowieskiej w oparciu o stałe powierzchnie badawcze w dolinach rzek Braszczy i Łutowni (2004, 2007, 2009, 2015) i Orłówki (1964-1967, 2003-2004, 2015). Na powierzchniach badawczych wykonano zdjęcia fitosocjologiczne przed i po pojawieniu się bobrów. Porównując zdjęcia fitosocjologiczne, weryfikowano hipotezę, że fitocenozy łągów zasiedlonych przez bobry ulegają istotnym zmianom w kierunku zbiorowisk otwartych i bagiennych.

Otrzymane wyniki wskazują na zmiany w wilgotności siedliska, budowie pionowej i składzie gatunkowym drzewostanu w kierunku siedlisk otwartych i bagiennych, choć wydają się one mieć charakter przejściowy. W runie pojawił się szereg gatunków związanych z siedliskami otwartymi i bagiennymi, jednakże fitocenozy nie utraciły typowych elementów lasów łągowych w postaci gatunków charakterystycznych dla związku *Alno-Ulmion* oraz składu gatunkowego powstającego odnowienia drzewostanu. Działalność bobrów nie powoduje zatem trwałego ustąpienia łągu jesionowo-olszowego, ale skutecznie wspomaga proces jego zachowania wraz z typowym dla zespołu udziałem gatunków olsowych.

Słowa kluczowe: zalewy bobrowe, zaburzenia naturalne, sukcesja roślinności, *Fraxino-Alnetum*, Puszcza Białowieska